

УДК 378.011.3-051:61

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-4(327)-2-114-123

Радченко Аліна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації та здоров'я людини ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

radchenkoalina75@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1733-6312>

ПОНЯТТЯ ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ВІДПОВІДНОГО НАПРЯМКУ

У будь-якій науковій галузі існує основна базова система понять, характеристика поняття «Основи здоров'я» в контексті професійної підготовки розуміється як визначення сутності феномена «здоров'я» і простеження історії його виникнення в сучасному науковому дискурсі.

Здоров'я – найдорожчий скарб, який дає людині природа від народження й на довгі роки життя. Отже, найголовнішим призначенням майбутніх учителів основ здоров'я є закріплення у свідомості й у повсякденному житті важливої ідеї здорового способу життя й формування навичок відповідної поведінки в учнів (Долинський, 2016).

Одночасно з цим треба зазначити, що до теперішнього часу немає загальноприйнятого визначення поняття «здоров'я людини». Багато дослідників традиційно продовжують вважати, що розв'язання цього завдання є виключно проблемою медико-біологічних наук. Але відзначимо, що здоров'я людини є також проблемою філософії, соціології, психології, педагогіки та низки інших наук. (Бойчук, 2017).

Професор І. Брехман підкреслював: «...здоров'я – не тільки відсутність хвороб, а також здатність організму швидко адаптуватися до постійно змінних умов середовища, здатність до оптимального виконання професійних та інших функцій. Здоров'я – такий стан людського організму, який дозволяє людині в повному ступені виконувати свої соціальні й біологічні функції. У той же час це стан максимальної врівноваженості людини з природою й соціальним середовищем». Він стверджував, що наука про здоров'я повинна бути інтегральною, формуватися на основі досягнень екології, біології, медицини, психології, педагогіки та інших наук (Воскобойнікова, 2014).

У Великому енциклопедичному словнику поняття здоров'я розкривається як «... такий стан організму людини, коли функції всіх його органів і систем урівноважені із зовнішнім середовищем і відсутні які-небудь хворобливі зміни... У поняття здоров'я вкладаються не тільки абсолютні якісні, але й кількісні ознаки, оскільки існує поняття про ступінь здоров'я... У поняття здоров'я входить і соціальна повноцінність людини».

Згідно з уявленням відомого американського валеолога, теоретика медицини Г. Синергіста, здоровою є людина, яка має гармонійний фізіологічний і розумовий розвиток, добре адаптована до навколишнього фізичного й соціального середовища... Тому здоров'я не означає відсутності хвороби: це позитивне, життєрадісне й охоче виконання обов'язків, які життя покладає на людину.

За Г. Апанасенко, здоров'я – це динамічний стан, який визначається резервами механізмів самоорганізації (стійкістю до дії патогенних чинників і здатністю компенсувати патологічний процес), характеризується енергетичним, пластичним і інформаційним (регуляторним) забезпеченням процесів самоорганізації, а також є основою прояву біологічних і соціальних функцій.

В. Андреєв визначає здоров'я як складну категорію, яка є наслідком взаємодії індивіда з навколишнім середовищем і визначає умови його існування, визначальні мотиви життєдіяльності та світовідчуття в цілому.

Академік В. Петленко писав: «Для того, щоб визначити фізичне, психічне та соціальне здоров'я людини, треба розкрити:

- 1) зв'язок спадковості людини (норми реакцій як генетичного потенціалу здоров'я) і її здоров'я;
- 2) природу психосоматичної конституції людини, її морфологічні, фізіологічні, здібності, риси характеру і способи їх реалізації, темперамент;
- 3) зв'язок здоров'я з навколишнім середовищем;
- 4) зв'язок людини зі способом життя людини (рівень життя, якість життя, стиль життя, режим життя, шкідливі звички);
- 5) залежність здоров'я людини від її ставлення до свого здоров'я, від установок на здоровий спосіб життя».

Лікар-натуропат Герберт Шелтон дає таке визначення здоров'я: «Здоров'я – це стан цілісного та гармонійного розвитку при адаптації кожного з органів один до одного. При цьому кожен орган більш ефективно працює на користь цілого (організму), ніж на власну. Будь-яка хвороба – це порушення законів життєдіяльності організму, законів природи».

За М. Амосовим, здоров'я – це максимальна продуктивність органів і систем при збереженні якісних меж їхніх функцій. Учений вважає, що поняття здоров'я – доки тільки кількісне поняття меж норми, комплекс нормальних показників. У той же час він зазначає, що основною є «кількість здоров'я», визначена як сума «резервних можливостей» основних функціональних систем. Проте всі ці характеристики є якісними й не дозволяють оцінити ні рівень здоров'я конкретної людини, ні здійснити порівняльний аналіз здоров'я ніяк, окрім «краще – гірше», «більше – менше», а тим більше виявити ступінь впливу тих або тих чинників способу життя, діяльності, зовнішнього середовища, спадковості і т.п.

Незважаючи на визначення цього поняття різними науковцями, існує загальноприйняте в міжнародному спілкуванні визначення здоров'я, викладене у преамбулі Статуту ВООЗ (1948 р.): «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного й соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад» (Маруненко, Тимчик, 2013).

Необхідно зауважити, що феномен здоров'я людини протягом усієї історії розвитку людства привертав увагу багатьох дослідників, які напружували значну кількість різноманітних характеристик цього явища. Науковці використовують багато різноманітних визначень, які висвітлюють окремі аспекти феномена здоров'я (профілі здоров'я, його рівні, компоненти тощо). Але обсяг нашої роботи не дає можливості достатньо повно ознайомити з усіма наявними напрацюваннями, тому нас цікавить цей феномен тільки з позиції валеології – науки про здоров'я, яка включає теорію та практику формування, збереження та зміцнення здоров'я людини.

З позицій системного підходу, структурну організацію здоров'я можна подати з уявлень про людину, що включає як підсистему тіло (сому, фізичний аспект), психіку (інтелектуально-емоційна сфера й духовний компонент – вершина людини. Також виокремлюється ще соціальний аспект здоров'я. Досліджуючи генезис поняття здоров'я, ми розглянемо кожний аспект здоров'я окремо для розуміння його змісту та структури.

Духовне здоров'я можна визначити як спроможність особистості регулювати своє життя і свою діяльність відповідно до гуманістичних ідеалів, які виробило людство в процесі історичного розвитку. Саме духовне здоров'я є визначальним у ставленні людини до себе, інших, суспільства і є пріоритетним в ієрархії аспектів здоров'я. Валеологічна освіта має формувати новий світогляд, що базується на новій платформі устрою світу, нове уявлення про складну багатомірну холистичну організацію людини, вона має також давати учням розуміння ролі духовності у процесі формування основ здоров'я як прояву вищих законів світобудови.

У педагогічному розумінні духовність характеризується як прояв «людського в людині». Духовність – це те, що піднімає особистість над фізіологічними потребами, етичним розрахунком, раціональною рефлексією, те, що належить до вищої здатності душі людини, що закладено в основі її особистості. Духовність – це те найвище, кінцеве, до чого прагне особистість, предмет людських прагнень, вектор, спрямованість її душі, спрямованість до обраних цілей. Сучасні педагоги трактують духовність як внутрішню енергетичну силу особистості, стрижень життя, ієрархію загальнолюдських, національних цінностей, творчість за законами краси. Духовність інтегрує енергію духу, екологію духу, красу людського духу, переживання краси духовного світу: естетичної, фізичної та інших. Духовність базується на триєдності Істини, Добра і Краси.

Ціннісні орієнтації існують на рівні думок, які легко приховувати, тому в духовності відбито переважно внутрішньо особистісний аспект

здоров'я. Діагностується духовне здоров'я або нездоров'я індивідуально – на підставі об'єктивного виявлення й аналізу всієї сукупності персональних ціннісних орієнтацій людини як індивідуальності. Людина, яка озброїлася до життя дійсними, позитивними ідеальними цінностями, може бути визнана духовно здоровою, або духовною. Людина, яка озброїлася до життя негативними ідеальними цінностями, не розрізняє добро і зло, має бути визнана духовно хворою, або бездуховною. Духовне нездоров'я визначено патологічною спрямованістю людини на рівні організації її індивідуальності й особистості, сукупністю її негативних ціннісних орієнтацій, тобто існує на рівні свідомості й волі, та виявляє себе, наприклад, у заздрості. Від вибору ціннісних орієнтацій людини залежать її майбутні вчинки, поведінка, спосіб життя й характер діяльності в соціальному і природному середовищі, що дозволяє або зберегти здоров'я і працездатність, або призводить до розладів здоров'я, втрати працездатності й соціальної дезадаптації.

Наступним ми розглянемо – психічне здоров'я людини.

Під психікою розуміють сферу емоцій, почуттів та мислення.

Психічне здоров'я асоціюється з метою існування людини – потребою самореалізації себе як особистості, тобто забезпечує ту сферу життя, яку ми називаємо соціальною. Людина реалізує себе в суспільстві тільки в тому випадку, якщо вона має достатній рівень психічної енергії, що визначає її працездатність, достатню пластичність, гармонію психіки, це дозволяє адаптуватися в суспільстві, бути адекватним його вимогам. Психічний аспект (психологічний) включає такі показники, як відповідність когнітивної діяльності біологічному віку, розвиненість довільних психічних процесів, наявність саморегуляції, адекватних позитивних емоцій; відсутність акцентуацій характеру, шкідливих звичок.

Короткий енциклопедичний словник подає визначення психічного здоров'я як динамічну сукупність психічних якостей конкретної людини, яка дозволяє їй відповідно до власних індивідуально-типологічних, економічних, соціальних та інших особливостей максимально пізнавати навколишню дійсність та адаптуватися до неї. Психічне здоров'я зводиться до усвідомлення людиною свого функціонального призначення у плані реалізації своїх чи участі в реалізації колективних потреб, задумів та цілей. Але людина, яка значно відхилилася від стандартів свого співтовариства, ризикує бути визнаною психічно хворою.

Зі станом психіки, як відомо, пов'язано стан соми, позначений наявністю психіко-соматичних хвороб, «хвороб адаптації» (за Г. Сельє) під час тривалого психоемоційного стресу, а також негативним впливом психокомплексів на адаптацію поведінки та життєвий тонус. Локальні м'язові напруження, які формуються при психокомплексах, сприяють виникненню патологічних процесів у внутрішніх органах. Комплекс оздоровчих методів, що у першу чергу впливають на емоційно-

інтелектуальну сферу, передбачає вміння працювати з різними галузями психіки (психоаналіз і психогенез, нейролінгвістичне програмування, елементи психотерапії, дихальної техніки і психонавантаження тощо).

Якщо розглядати разом психологічний та соціальний аспекти здоров'я, то вони визначають гармонійний процес розвитку внутрішнього світу людини (згода з собою – розумію, приймаю, аналізую, контролюю) та взаємовідносини з оточенням, адаптацію в соціумі. Тому, на нашу думку, очевидно, що всі аспекти здоров'я тісно пов'язані між собою.

Наступним кроком нашого дослідження буде розгляд соціального аспекту здоров'я, визначений як багатоаспектний і поліфункціональний чинник здорового способу життя, що є провідною ланкою в міжособистісних стосунках: між особистістю та суспільством, між підлітками та батьками, підлітками та оточенням. Розуміння соціального аспекту здоров'я допоможе сформувати в учнів співчуття, осмислення значущості вміння ставити себе на місце іншого, відчувати відповідальність за життя та здоров'я інших, навчати їх краще розуміти один одного, бачити суть культури спілкування між людьми, незалежно від походження, а головне – пізнати себе як особистість і частину суспільства.

Ми у свою чергу наголошуємо, що від соціального аспекту здоров'я учня залежить, яким членом суспільства він буде – як ставитиметься до своїх близьких: чи буде громадянином з активною позицією, чи вболіватиме за те, що відбувається в сучасному суспільстві.

Соціальне здоров'я (соціальне благополуччя) включає такі якості: сформована громадянська відповідальність; позитивно спрямована комунікативність; доброзичливість у ставленні до близького й далекого оточення; здатність до самоактуалізації у колективі; самовиховання; правова свідомість, законслухняність; активність й ініціативність у дотриманні вимог здорового способу життя. Соціальне здоров'я розуміють як систему цінностей та мотивів поведінки в соціальному середовищі.

Основи фізичного здоров'я закладено в ранньому дитинстві. У шкільні роки дитина має стати більш міцною, сильною, витривалою. Шкільний вік – відповідальний етап формування та закладення основ фізичного здоров'я. Діти, які починають плавати раніше, ніж ходити, отримують більше сигналів від навколишнього середовища, ніж їхні однолітки, що приводить до швидшого розвитку їхніх здібностей, до психічної стійкості.

У контексті досліджуваної проблеми доцільно зауважити, що фізичний аспект здоров'я – це прагнення до фізичної досконалості; фізична розвиненість; загальна фізична працездатність; загартованість організму; дотримання раціонального режиму дня; виконання вимог особистої гігієни; правильне харчування.

Розглядаючи фізичне здоров'я як стан гармонії морфологічної структури фізичного тіла й функціонального стану систем життєзабезпечення людського організму, визначимо структуру фізичного здоров'я, його зміст. З визначення можна зробити висновок, що цей

феномен розглядають як гармонійне поєднання фізичного (сфера фізичної культури і спорту) і соматичного (сфера біології та медицини).

У контексті досліджуваної проблеми особливу увагу приділяємо чинній програмі шкільного предмету – «Основи здоров'я», її основним поняттям, структурі та змісту. Адже будь-яка наукова дисципліна має такі атрибути: об'єкт та предмет дослідження, понятійний апарат, теоретичний та практичний аспекти дослідження, систему завдань та методів дослідження тощо. Так, об'єктом дослідження шкільного курсу «Основи здоров'я» є здоров'я, а предметом – індивідуальне здоров'я школяра.

Навчальна програма з основ здоров'я побудована на основі інтеграції елементів знань щодо збереження й захисту життя та зміцнення здоров'я людини за концентричним принципом, тобто в різні періоди навчання повторюється вивчення окремих тем з розширенням та поглибленням їхнього змісту. Її мета – формування в учнів гуманістичних ціннісних орієнтацій, розвиток розуміння та потреби в систематичному зміцненні здоров'я, подання учням основ теоретичних знань із питань культури здоров'я та перетворення їх на складову частину світогляду особистості (Гнатюк, 2015).

Зміст тем укладено відповідно до вимог Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти. До кожного розділу програми визначені обов'язкові результати навчання, спрямовані на досягнення учнями здоров'язберігаючої, соціальної, загальнокультурної та інших компетентностей. У структурі змісту програми відбито принципи системності та наступності. Початкові знання про здоров'я людини, його складові частини, позитивний вплив здорового способу життя на загальний стан людини, що їх набули учні в початковій школі, якісно розширюється та поглиблюється в основній школі.

Зміст структуровано за такими наскрізними лініями:

- життя і здоров'я людини (де подано загальні відомості про здоров'я людини, предмет і завдання валеології як науки, здоровий спосіб життя, культуру здоров'я та ін.);
- психічна й духовна складові частини здоров'я (приділено увагу основам духовного зростання особистості, самопізнання, самовиховання; розкрито особливості попередження конфліктів, стресів та керування своїми емоціями з метою збереження здоров'я тощо);
- соціальні умови здоров'я (розглянуто людину як елемент соціуму, визначено роль сім'ї, родини у формуванні здоров'я, подано знання стосовно прав і обов'язків учнівської молоді щодо свого здоров'я, приділено увагу питанням профілактики шкідливих звичок, ВІЛ-інфікування, основам безпеки життєдіяльності і т.п.);
- фізичне здоров'я (передбачає ознайомлення учнів з основами формування фізичного здоров'я: фізичний розвиток, правила.

Висновки: поняття «Основи здоров'я» в контексті професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я повинно спиратися на знання програми шкільного предмета «Основи здоров'я», який за

змістом об'єднує наскрізні лінії, що розкриваються через аспекти здоров'я та взаємодіють із духовною сферою, філософією, медициною, фізичною культурою, психологією. Його завданнями є формування в учнів свідомого ставлення до свого життя і здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя, життєвими навичками безпечної та здорової поведінки, формування в учнів здоров'язберігаючої компетентності. Все це можливо завдяки належній системі підготовки майбутніх учителів основ здоров'я у вищому навчальному закладі.

Список використаної літератури

1. Бойчук Ю. Д. Сучасні підходи до розуміння сутності поняття здоров'я людини та суміжних з ним понять. *Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження: колективна монографія*. Харків: Видавництво Рожко С. Г., 2017. С. 5-16. **2. Воскобойнікова Г. Л.** Концепція комплексної оцінки адаптаційних можливостей у формуванні і збереженні індивідуального здоров'я людини. *Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового центру НАПН України*, 2014. № 8/СХХV. Серпень. С. 35–39. **3. Гнатюк О. В.** Основи здоров'я. Підручник для 4 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2015. 160 с. **4. Долинський Б. Т.** Визначення сутності поняття «здоров'я» та його роль у професійній діяльності вчителя початкової школи. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Чернігів: ЧНПУ, 2016. Випуск 136. С. 63–67. **5. Маруненко І. М.,** Тимчик О. В. *Медико-соціальні основи здоров'я: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. К.: Київськ. ун-тет ім. Бориса Грінченка, 2013. 317 с.

References

1. Boichuk, Yu. D. (2017). Suchasni pidkhody do rozuminnia sutnosti poniattia zdorov'ia liudyny ta sumizhnykh z nym poniat [Modern approaches to understanding the essence of the concept of human health and related concepts]. *Zahalna teoriia zdorov'ia ta zdorov'iazberezhennia: kolektyvna monohrafiia* – General theory of health and health: a collective monograph (pp. 5-16). Kharkiv: Vydavnytstvo Rozhko S. H. [in Ukrainian]. **2. Voskoboinikova, H. L.** (2014). Kontsepsiia kompleksnoi otsinky adaptatsiinykh mozhlyvostei u formuvanni i zberezhenni indyvidualnoho zdorov'ia liudyny [The concept of a comprehensive assessment of adaptation opportunities in the formation and preservation of individual human health]. *Nauka i osvita: naukovo-praktychnyi zhurnal Pivdennoho naukovoho tsentru NAPN Ukrainy* – Science and Education: Scientific and Practical Journal of the Southern Scientific Center of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, No 8/CXXXV. Serpen (pp. 35–39) [in Ukrainian]. **3. Hnatiuk, O. V.** (2015). Osnovy zdorov'ia: pidruchnyk dlia 4 klasiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv [Health Basics: tutorial for 4 classes of general education institutions]. Kyiv: Heneza [in Ukrainian].

4. Dolynskiy, B. T. (2016). Vyznachennia sutnosti poniattia «zdorov'ia» ta yoho rol u profesiinii diialnosti vchytelia pochatkovoї shkoly [Definition of the essence of the notion of "health" and its role in the professional activity of the elementary school teacher]. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka – Bulletin of Chernihiv Taras Shevchenko National Pedagogical University, Vyp. 136 (pp. 63-67). Chernihiv: ChNPU [in Ukrainian]. **5. Marunenko, I. M. & Tymchuk, O. V.** (2013). Medyko-sotsialni osnovy zdorovia [Medical and social basis of health]. Kyev: Kyivsk. un-tet im. Borysa Hrinchenka [in Ukrainian].

Радченко А. В. Поняття основи здоров'я у професійній підготовці майбутніх вчителів відповідного напрямку

Значне місце в статті відведено розкриттю значення поняття здоров'я різними вченими та науковцями. Аналіз якого довів, що існує основні чотири аспекти здоров'я, а саме духовний аспект здоров'я, психічний аспект здоров'я, соціальний аспект та фізичний. Цілісний підхід до розуміння сутності здоров'я та суміжних з ним понять, дозволяє більш адекватно й продуктивно визначити його роль у професійній підготовці вчителів відповідного напрямку та сформуванню у майбутніх фахівців відповідний світогляд.

Феномен здоров'я людини протягом усієї історії розвитку людства привертая увагу багатьох дослідників, які напрацювали значну кількість різноманітних характеристик цього явища. Науковці використовують багато різноманітних визначень, які висвітлюють окремі аспекти феномена здоров'я (профілі здоров'я, його рівні, компоненти тощо). Але обсяг нашої роботи не дає можливості достатньо повно ознайомити з усіма наявними напрацюваннями, тому нас цікавить цей феномен тільки з позиції валеології – науки про здоров'я, яка включає теорію та практику формування, збереження та зміцнення здоров'я людини.

Поняття «Основи здоров'я» в контексті професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я повинно спиратися на знання програми шкільного предмета «Основи здоров'я», який за змістом об'єднує наскрізні лінії, що розкриваються через аспекти здоров'я та взаємодіють із духовною сферою, філософією, медициною, фізичною культурою, психологією. Його завданнями є формування в учнів свідомого ставлення до свого життя і здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя, життєвими навичками безпечної та здорової поведінки, формування в учнів здоров'язберігаючої компетентності. Все це можливо завдяки належній системі підготовки майбутніх учителів основ здоров'я у вищому навчальному закладі.

Також у статті особливу увагу приділено програмі шкільного предмету «Основи здоров'я», її основним поняттям, структурі та змісту.

В контексті професійної підготовки фахівців відповідно напрямку розкриті та визначені основні предметні компетенції з урахуванням специфіки предмету.

Ключові слова: здоров'я, професійна підготовка, основи здоров'я.

Радченко А. В. Понятие основы здоровья в профессиональной подготовке будущих учителя соответствующего направления

Значительное место в статье отведено раскрытию значения понятия здоровья разными учеными. Анализ которого показал, что существует четыре основных аспекта здоровья, а именно духовный аспект здоровья, психический аспект здоровья, социальный аспект и физический. Целостный подход к пониманию сущности здоровья и смежных с ним понятий, позволяет более адекватно и продуктивно определить его роль в профессиональной подготовке учителей соответствующего направления и сформировать у будущих специалистов соответствующее мировоззрение.

Феномен здоровья человека на протяжении всей истории развития человечества привлекал внимание многих исследователей, разработано значительное количество различных характеристик этого явления. Ученые используют много различных определений, которые освещают отдельные аспекты феномена здоровья (профили здоровья, его уровни, компоненты и т.д.). Мы рассмотрим этот феномен с позиции валеологии – науки о здоровье, которая включает теорию и практику формирования, сохранения и укрепления здоровья человека.

Понятие «Основы здоровья» в контексте профессиональной подготовки будущих учителей основ здоровья должно опираться на знание программы школьного предмета «Основы здоровья», который по содержанию объединяет сквозные линии, раскрываются через аспекты здоровья и взаимодействуют с духовной сферой, философией, медициной, физической культурой, психологией. Его задачами являются формирование у учащихся сознательного отношения к своей жизни и здоровья, овладение основами здорового образа жизни, жизненными навыками безопасной и здоровой поведения, формирование у учащихся здоровьесберегающей компетентности. Все это возможно благодаря надлежащей системе подготовки будущих учителей основ здоровья в высшем учебном заведении.

Также в статье особое внимание уделено программе школьного предмета «Основы здоровья», ее основным понятиям, структуре и содержанию. В контексте профессиональной подготовки специалистов в соответствии направлением раскрыты и определены основные предметные компетенции с учетом специфики предмета.

Ключевые слова: здоровье, профессиональная подготовка, основы здоровья.

Radchenko A. The Concept of the Basis of Health in the Professional Training of Future Teachers of the Corresponding Direction

Health is the main value of life, it occupies the highest level in the hierarchy of human needs. A significant place in the article is devoted to the disclosure of the meaning of the concept of health by various scientists. An analysis of which showed that there are four basic aspects of health, namely the spiritual aspect of health, the mental aspect of health, the social aspect and the physical one. A holistic approach to understanding the essence of health and related concepts, allows us to determine more adequately and productively its role in the professional training of teachers in the relevant direction and form an appropriate outlook for future specialists. Preserving and strengthening the health of the future generation is the main goal of the work of teachers in the fundamentals of health, despite the fact that in the public consciousness the preservation of health is considered to be the prerogative of medicine. Also in the article special attention is paid to the program of the school subject “Health basics”, its main concepts, structure and content.

The phenomenon of human health throughout the history of human development has attracted the attention of many researchers, a significant number of different characteristics of this phenomenon have been developed. Scientists use many different definitions that highlight specific aspects of the health phenomenon (health profiles, levels, components, etc.). But the volume of our work does not allow one to fully familiarize oneself with all the available developments, therefore we are interested in this phenomenon only from the perspective of valeology, the science of health, which includes the theory and practice of shaping, maintaining and promoting human health.

The concept of «Basics of Health» in the context of professional training of future teachers of health basics should be based on knowledge of the school subject program “Basics of Health”, which by content unites through lines, are revealed through health aspects and interact with spiritual sphere, philosophy, medicine, physical culture, psychology. Its tasks are to develop in students a conscious attitude towards their life and health, master the basics of a healthy lifestyle, life skills of safe and healthy behavior, and develop students' health-saving competence. All this is possible thanks to the proper system of training future teachers of the basics of health in a higher education institution.

The article reveals the process of improving the content of vocational training for future teachers of the basics of health through the saturation of programs and courses with the latest knowledge on the basics of health. In the context of the professional training of specialists in accordance with the direction, the main subject competencies are disclosed and identified, taking into account the specifics of the subject.

Key words: health, professional training, health basics.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2019 р.

Прийнято до друку 31.05.2019 р.

Рецензент – д.п.н., доц. Бабич В. І.